

Junij 2005

1. V čem so temeljne značilnosti pravnega pogleda na državo?

Bi se bilo mogoče izogniti temu, da je država pravna oseba?

PRAVNI POGLEDI NA DRŽAVO

Jellinek:

- * država je pravna oseba, ima pravno sposobnost in je samostojni nosilec pravic
- * temelj države je ozemlje in prebivalci, ki v okviru države uresničujejo svoje namene
- * država kot namestna enotnost

Kelsen:

- * država je personifikacija pravnega reda
- * država je zgolj sistem pravnih norm, med državo je identična pravnemu redu – monistična teorija
- * zanika obstoj države kot samostojnega pojava

Ne bi se bilo mogoče izogniti temu, da je država pravna oseba, saj država ne bi mogla opravljati in nastopati v pravnih poslih, če ji ne bi bila priznana pravna subjektiviteta.

2. Opredelite pojem normativnega pravnega akta!

Kateri sta pglavitni vrsti teh aktov?

Za vsako od obeh vrst navedite tri primere!

NORMATIVNI PRAVNI AKT je izjavno dejanje enega ali več pravnih subjektov, s katerim se deloma ali v celoti ustvari pravno pravilo.

Poglavitni vrsti teh aktov sta:

- * splošni = vsebujejo ene ali več splošnih abstraktnih pravnih pravil
- * posamični (individualni) = vsebujejo posamično in konkretno pravilo

SPLOŠNI: ustava, zakoni, uredbe, pravilniki, statuti ...

POSAMIČNI: oporoke, kupoprodajne pogodbe, upravne odločbe, sodbe sodišč

3. Eden od razlagalnih argumentov je tudi argumentum a cohaerentia.

Pojasnite njegovo izhodišče in njegove tri nosilne argumente!

ARGUMENTUM A COHAERENTIA je razlagalni argument, ki temelji na domnevi, da je pravni sistem notranje povezana usklajena celota in da zato v njem ne sme biti antimonij.

Trije nosilni argumenti:

- časovni (kronološki) argument
 - * upošteva čas, v katerem je pravni akt nastal (mlajši pravni akt razveljavi starejšega)
- argument hierarhije
 - * opira se na stopnjo avtoritete organa, ki je pravni akt ustvaril (višji pravni akt razveljavi nižjega)
- argument specialnosti
 - * izhaja iz tega, da je treba enako obravnavati subjekte, ki sodijo v isto kategorijo (mlajši specialnejši akt razveljavi starejšega splošnega)

4. Hart opredeljuje pravo kot splet primarnih in sekundarnih pravnih pravil in ga označuje kot "srce"

pravnega sistema.

Ustavite te se pri sekundarnih pravnih pravilih, jih na kratko pojasnite in povejte, v čem je njihov pomen!

Sama primarna pravila nalagajo dolžnosti in povedo, kaj posamezniki morajo oz. česa ne smejo storiti.

Sekundarna pravna pravila, ki odpravljajo pomanjkljivosti primarnih so:

- nedoločnost primarnih pravil odpravlja PRAVILO O PRIZNANJU VELJAVNOSTI (rule of recognition)
 - * določa lastnosti primarnih pravil, da jih lahko identificiramo kot pravila določenega pravnega sistema
- statičnost primarnih pravil odpravljajo PRAVILO O SPREMINJANJU (rules of change)
 - * pooblaščajo, da posamezniki ali enote posameznikov (npr. zakonodajni organi) primarna pravila spreminjajo, razveljavljajo in uvajajo nova
- neučinkovitost primarnih pravil odpravljajo PRAVILO O SOJENJU (rules of adjudication)
 - * opredeljujejo sodne organe in postopek, v katerem pristojne osebe oblastno presodijo, ali so bila primarna pravila

kršena, da v primeru kršitve izrečejo ustrezno sankcijo in s tem prispevajo k temu, da so pravna pravila učinkovita

Izpit

1. Značilnosti moderne države.

Ima organizirano in suvereno oblast, ki se razteza nad določenim teritorijem in prebivalstvom. Pomembne temeljne lastnosti moderne države so sekularnost, demokratičnost in organiziranost v pomenu pravne države.

2. Običaj in običaji v formalnem pravnem viru.

OBIČAJI so tista družbena pravila, ki so se v določenem družbenem okolju ustalila zaradi tega, ker se kako vedenje in ravnanje ponavlja skozi določeno časovno obdobje, se izoblikuje in utrdi prepričanje, da je v enakih in podobnih okoliščinah to vedenje in ravnanje obvezno.

OBIČAJI V FORMALNEM PRAVNEM VIRU

- uzance

- * običaji, ki so zapisani in prevzeti v posebno zbirko (*tudi sinonim za formalni pravni vir*)
- * oblikujejo jih tisti družbeni organi, ki se strokovno ukvarjajo z družbeno prakso – sodišča

- sklicevanje

- * pravno pravilo ne prevzema vsebine običaja neposredno, ampak se nanj le sklicuje
- * uporabno ko je družbeno življenje tako raznoliko, da ni mogoče predvideti vseh tipov vedenja in

ravnanja

- * pravo lahko zapoveduje, naj posamezniki ravnajo v skladu z običaji

- pravo

- * pravo, ki običaje sankcionira izraža zapoved, da je treba poznati tista pravila, ki se na običaj navezujejo
- * pri sklicevanju na običaj pravo določa meje, v katerih se običaj uveljavlja

3. Argument koherentnosti.

ARGUMENT KOHERENTNOSTI je razlagalni argument, ki temelji na domnevi, da je pravni sistem notranje usklajena celota in da zato v njem ne sme biti antimonij (za antimonijo gre, če so v pravnem sistemu pravila, ki so med seboj inkompatibilna).

Napotuje na merila, ki omogočajo da ta in tudi druga nasprotja oz. neusklajenosti med pravnimi pravili odpravimo.

Znani so zlasti trije argumenti te vrste:

- * argumenti kronologije
- * argumenti hierarhije
- * argument specialnosti

4. Kogentna, dispozitivna dispozicija, striktna in elastična dispozicija.

KOGENTNA DISPOZICIJA:

* to je dispozicija, ki je prisilna, ker zapoveduje ali prepoveduje, kako naj se pravni subjekti vedejo in ravnajo, ne da

bi zapovedi in prepovedi lahko spreminjali

- * zapovedane in prepovedane dispozicije so brezpogojne – "tako bo in nič drugače"
- * taka je večina pravil javnega prava

DISPOZITIVNA DISPOZICIJA:

* to je dispozicija, ki dopušča, da pravni subjekt dispozicijo pravnega pravila zamenja z novo (lastno) dispozicijo, ki mora biti oblikovana v mejah pravnega upravičenja

* če pravni subjekt te možnosti ne izrabi, ga zavezuje dispozicija, ki je določena v zakonu ali drugem formalnem pravnem viru

STRIKTNA DISPOZICIJA:

* natančno in jasno je že iz njenega opisa razvidno, kako naj se pravni subjekti vedejo in ravnajo

* striktno sporočilo vsebujejo matematični znaki, jezikovni znaki pa so že po svoji naravi pomensko porozni in

jih spremlja ustrezen rob dvoma

ELASTIČNE DISPOZICIJE:

* dispozicije z elastičnim pojmi relativno nedoločeno opisujejo kako naj se vedemo in ravnamo

* nedoločni (raztegljivi) pojmi so pojmi s spreminjajočo se vsebino

* s tem, da se njihova vsebina prilagaja raznolikim dejanskim okoliščinam, je omogočeno, da je merilo ravnanja enako v okoliščinah, ki so si v bistvu podobne, različno pa v okoliščinah, ki se od prvih bistveno

razločujejo

Januar 2006

1. Pogodbena teorija o državi in Platonovo dojetje države – katero je bolj demokratično in razloži.

POGODBENA TEORIJA postavlja posameznika pred državo, kjer posameznik kot avtonomni subjekt konstituira državo.

Gre za fiktiven medsebojni dogovor, za katerega je značilno, da gre ideja o omejevanju državne oblasti v korist posameznika.

PLATON je državo dojemal kot izraz ideje dobrega – na podlagi tega je zasnoval nauk o idealni državi. Idealna država je najboljša oblika državne vladavine, ureditve, ki odraža dobro ureditev idejnega sveta. Ljudi razvrsti v proizvajalce, vojake, vladarje-filozofe.

Bolj demokratična je pogodbena teorija o državi, ker postavlja posameznika pred državo. Pluralistična in samoorganizirana civilna družba, ki je neodvisna od države, je pogoj za demokratičnost.

2. Absolutna pravica.

Pri ABSOLUTNIH PRAVICAH je subjekt upravičen, da z objektom na določen način ravna in da terja od drugih, naj ne posegajo v njegov krog delovanja.

Absolutne pravice so usmerjene proti vsakomur in pomenijo, da je z njimi omejena svoboda drugih.

3. Retroaktivnost.

RETROAKTIVNOST pomeni učinkovanje, delovanje za nazaj.

RETROAKTIVNI PREDPISI so v očitnem nasprotju z navedenimi cilji in vrednotami.

Za nazaj ni mogoče motivirati človekovega vedenja in ravnanja, za nazaj lahko le pravno ovrednotimo že izvršeno dejanje ali pa nalagamo posameznim subjektom določene obveznosti.

4. Primer?

Zgodovinska razlaga

30. maj 2006

1. Kaj je državna suverenost in zorni koti.

Državna oblast je najmočnejša in najvišja sila v družbi, ker ima monopol nad sredstvi prisiljevanja.

Zunanja suverenost:

- neodvisnost ene državne organizacije nasproti drugim državnim organizacijam enake stvari
- je relativna, zaradi čedalje večje medsebojne odvisnosti držav
- država je zunanje suverena, dokler na pravno obličen način ne prevzame dolžnosti, da se podreja zapovedim in predpisom, ki jih enostransko narekuje druga država

Notranja suverenost:

- monopol nad razpolaganjem s sredstvi fizičnega prisiljevanja in nad njegovim izvrševanjem
- državno oblast štejemo za vrhovno, samostojno, izvirno, vseobsežno in enotno

2. Primer pravnega pravila - napiši sestavine ter za kakšno pravno pravilo gre (abstraktno, konkretno, splošno, posamično).

Sestavine pravnega pravila so:

1. primarna hipoteza (PH)
2. primarna dispozicija (PD)
3. sekundarna hipoteza ali pravna kršitev (SH)
4. sankcija (S)

PRIMARNA HIPOTEZA opredeljuje dejanske okoliščine, v katerih nastopa PRIMARNA DISPOZICIJA, ki določa kako se pravni subjekt vede in ravna, če se znajde v dejanskem položaju, kot ga predvideva primarna hipoteza.

SEKUNDARNA HIPOTEZA opisuje pravno kršitev, ki je zanikanje primarne dispozicije.

Zanikanje primarne dispozicije je predpostavka, ki terja sekundarni način vedenja in ravnanja in nastop SANKCIJE.

3. Avtentična razlaga normativnih pr aktov

Avtentična razlaga spada pod obvezno razlago, kjer sta oblikovalec pravne določbe in njen razlagalec identična.

Obvezna je tudi tista, ki nastaja v procesu uporabljanja prava in je naložena državnim organom.

Če gre za zakon ali kakšen drug oblastni splošni pravni akt, sprememba ni mogoča.

Avtentična razlaga ni prava razlaga zakona, v resnici je le njegovo preoblikovanje, ki ima vse značilnosti novega pravnega besedila.

Ima povratno moč, njena časovna veljavnost se ujema z veljavnostjo interpretiranega akta.

4. Kako se razlikuje materialno in formalno pravo in glede na to razvrstiti našete pravne panoge (civilno

procesno pravo, kazensko pravo, civilno pravo in kolizijsko pravo kot del mednarodnega prava, gospodarsko pravo)?

MATERIALNO PRAVO

- o njem govorimo, če gre za pravice in pravne dolžnosti v primarnih (temeljnih) razmerjih med pravnimi subjekti.
- za to vrsto prava gre pri pravicah in pravnih dolžnostih pravnih subjektov v pogodbenih razmerjih (npr. pri kupoprodajni pogodbi), v razmerjih glede stvari (npr. pri lastninski pravici), pri pravicah in dolžnostih državnih organov, pri temeljnih (ustavnih) pravicah in dolžnostih
- tipični pravni panogi materialnega prava sta CIVILNO in KAZENSKO (MATERIALNO) PRAVO

FORMALNO PRAVO

- ureja ustroj pravnih oseb (ORGANIZACIJSKO PRAVO)
- ureja postopek, v katerem se pravice in pravne dolžnosti oblikujejo, uporabljajo in varujejo (POSTOPKOVNO PRAVO)
- ureja zunanjo spoznavno obliko, ki jo morajo imeti normativni pravni akti in pravna dejanja, da so pravno veljavna

Izpit

1. Definiraj demokratične in birokratične organe in navedi razliko/e med njimi.

BIROKRATIČNI ORGANI so postavljeni od višjega organa in odgovorni za svoje delo višjemu organu.
DEMOKRATIČNI ORGANI so osebe, voljene od širših plasti prebivalstva in odgovorne volivcem.

2. "Kdor koga razžali, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh mesecev."

Izlušči sestavine pravnega pravila!

Povej ali je navedeno pravno pravilo splošno, abstraktno, posamično, konkretno in povej kaj je značilno za tako pravno pravilo.

PH: ?

PD: prepovedano je koga razžaliti

SH: oseba, ki je nekoga razžalila, se kaznuje

S: denarna kazen ali zapor do treh mesecev

Navedeno pravilo je SPLOŠNO in ABSTRAKTNO pravilo.

Za tako pravno pravilo je značilno, da se nanaša na nedoločeno število pravnih naslovljencev in določa, kako naj se vedejo in ravna, če se znajdejo v ustreznih vnaprej opredeljenih ali pa vsaj nakazanih dejanskih okoliščinah.

Splošnost omogoča, da so enako in nepristransko obravnavani vsi tisti, ki so uvrščeni v isto skupino pravnih subjektov.

Z abstraktnostjo pravnega pravila dosežemo, da pravni naslovljenec že vnaprej ve, kako naj se vede in ravna, in da sočasno tudi od drugih lahko pričakuje, kakšne so njihove pravice in dolžnosti.

3. Derogacijska klavzula - kaj razumeš pod tem pojmom in kateri dve vrsti poznamo?

DEROGACIJSKA KLAUZULA pomeni, kako naj se splošni pravni akti spreminjajo v času in prostoru, kako naj vplivajo drug na drugega in kako naj si sledijo.

Poznamo:

- IZRECNA derogacijska klavzula

* konec časovne veljavnosti je opredeljen v prehodnih in končnih določbah, kjer je točno navedeno kateri nižji ali

starejši pravni akti ne bodo veljali in v kakšnem obsegu

- SPLOŠNA derogacijska klavzula

* če je v njej rečeno, da se razveljavljajo vsi predpisi, ki so v nasprotju z novim splošnim pravnim aktom, ne da bi bili

ti predpisi posebej naštet

4. Pojemovno opredeli sklepanje po podobnosti (v smislu analogije legis) ter argumentum a contrario.

V čem je razlika med njima?

ZAKONSKA ANALOGIJA (analogia legis)

Ima širši domet kot analogia intra legem.

Izhajamo iz primera, ki je urejen z določenim zakonskim ali drugim pravnim pravilom in od tega primera sklepamo na neurejeni primer. Neurejeni primer se ne sklada z urejenim primerom v celoti, ampak v bistvenih lastnostih.

Bistvene lastnosti so vrednostno merilo, prek katerega sklepamo, da za neposredno neurejeni primer velja ista pravna posledica, kot za pravno urejenega – primera si morata biti v bistvenem enaka.

ARGUMENTUM A CONTRARIO – sklepanje po nasprotnem razlogovanju

Določena pravna posledica velja samo za tisti konkretni dejanski stan, ki izpolnjuje izrecno navedene predpostavke zakonskega dejanskega stanju.

Argumentum a contrario je lahko sredstvo, s katerim ugotovimo, da gre za pravno praznino, ne more pa zapolnjevati pravnih praznin.

Pomemben je za razlaganje tistih predpisov, ki določajo pristojnost državnih organov in upravičenj.

Razlike med zakonsko analogijo in argumentum a contrario:

- nista vzporedna, ni ju mogoče sočasno uporabljati

- temelj zakonske analogije je, da sta si neposredno pravno urejeni in neurejeni primer v bistvenem podobna; temelj

argumentum a contrario je, da sta si neposredno pravno urejeni in neurejeni primer v bistvenem različna.

- zakonska analogija se bolj uporablja v civilnem, v kazenskem pravu pa je prepovedana; argumentum a contrario pa se uporablja v civilnem in kazenskem pravu.

September 2006

1. Pravne praznine v širšem pomenu besede in katera načela.

Praznine v širšem pomenu se od klasičnih pravnih praznin razlikujejo po tem, da so to obsežnejša pravna področja, ki kot celota niso pravno urejena.

S pravnimi prazninami v širšem pomenu imajo opraviti države, ki nastanejo na novo, ali pa države, v katerih se tip ureditve v celoti kakovostno spremeni.

Načelo pravne kontinuitete.

Načelo pravne diskontinuitete.

2. Družinsko pravo.

Ali je zasebno ali javno?

Utemelji.

DRUŽINSKO PRAVO je skupek pravnih pravil in načel, ki urejajo zakonsko zvezo, izvenzakonsko skupnost, razmerja med starši in otroci, rejništvo, skrbništvo..

Načelo avtonomije je zelo omejeno.

Družinsko pravo je ZASEBNO pravo.

Subjekti so enakopravni, avtonomni in pravno svobodni ter uresničujejo lastne interese.

3. Poslovna in pravna sposobnost fizičnih in pravnih oseb.

POSLOVNA SPOSOBNOST FIZIČNE OSEBE je sposobnost osebe, da sama z lastnimi dejanji in voljo pridobiva pravice in prevzema dolžnosti.

Izhodišče je psihofizična sposobnost subjekta, da zna presoditi o pomenu in posledicah svojega dejanja. Sodišče lahko odvzame poslovno sposobnost, če obstaja razlog, ki vpliva na psihofizično stanje osebe.

POSLOVNA SPOSOBNOST PRAVNE OSEBE se giblje v mejah pravne sposobnosti.

V tem območju smejo delovati njeni organi.

Prevzema odgovornost za pravice, ki jih ima.

PRAVNA SPOSOBNOST FIZIČNE OSEBE je sposobnost pravnega subjekta, da je nosilec pravnih pravic in dolžnosti.

Pravno sposobnost se dobi z rojstvom, in izgubi s smrtjo.

PRAVNA SPOSOBNOST PRAVNE OSEBE je ožja, bolj omejena kot pri fizičnih osebah.

Ne more imeti pravic in dolžnosti, ki temeljijo na človekovih naravnih lastnostih.

Pravnim osebam je dovoljeno tisto, kar je predvideno kot njihova pristojnost.

Sposobnost je omejena na dejavnost zaradi katere je bila pravna oseba ustanovljena in pravno priznana.

4. Neki glede nacije in države.

?

Izpit

1. Jellinekov pogled na državo.

Država je pravna oseba, ki ima pravno sposobnost in je samostojni nosilec pravic. Temelj države je ozemlje in prebivalci, ki v okviru države uresničujejo svoje namene. Država je kot namestna enotnost.

2. Razlogi za prenehanje veljavnosti zakona.

Konec veljavnosti je lahko določen in izražen na več načinov.

Pomembno je, da je konec veljavnosti kar najbolj natančno opredeljen.

Najbolj enostavno je, da že sam splošni pravni akt pove, kdaj se izteka njegova veljavnost. V pravni praksi ta možnost ni najbolj pogosta, saj splošni pravni akt praviloma ne more določiti do kdaj naj velja, ker je to odvisno od njegove učinkovitosti in od spreminjajočih se družbenih razmer.

Najbolj pogosto je, da splošni pravni akt (npr. zakon) neha veljati v trenutku, ki ga označi kasnejši (mlajši) pravni akt, s katerim je ustrezno pravno področje na novo pravno urejeno ali vsaj spremenjeno in dopolnjeno (npr. novi kazenski zakonik razveljavi starega).

Argument avtoritete:

Lex superior derogat legi inferiori = višji splošni pravni akt razveljavi nižjega

Časovni argument:

Lex posterior derogat legi priori = mlajši splošni pravni akt razveljavi starejšega, kolikor ima njemu nasprotno vsebino

Argument specialnosti v povezavi s časovnim argumentom

Lex specialis posterior derogat legi generali priori = mlajši specialnejši splošni pravni akt razveljavi starejšega splošnega, kolikor mlajši bolj specialno ureja tisto stvarino, ki je bila prej opredeljena v splošnejšem pravnem aktu

3. Pojasni pojem pravnomočnosti in s katerima vrednotama se tesno povezuje.

PRAVNOMOČNOST konkretnega oblastnega pravnega akta pomeni, da pravne odločbe ni več mogoče izpodbijati z rednimi pravnimi sredstvi (neizpodbijnost ali formalna pravnomočnost pravne odločbe) in so tako prizadete stranke kot državni organ vezani na vsebino pravne odločbe (materialna pravnomočnost).

Pravnomočno odločeno zadevo sprejemamo kot pravno pravilno in resnično (*Res iudicata pro veritate accipitur*).

Pravnomočna odločba je dokončna in ustvarja pravo za vse tiste, ki se jih zadeva tiče (*Res iudicata facit ius inter partes*).

Vrednosti:

1. Pravnomočnost preprečuje, da bi bilo še enkrat mogoče odločati o isti zadevi (prepoved dvakratnega obravnavanja zadeve, ki je že pravnomočna: *Ne bis in idem*).
2. Pravnomočnost prav tako omogoča, da se ne posega več v pridobljene pravice.

4. Zakonski jezik in njegove plasti.

Izhodišče zakonskega jezika je splošni pogovorni jezik, ki ga pomensko določamo glede na vsakdanjo in splošno rabo.

Zakonski jezik je vselej nad pogovornim.

Splošnim pogovorni jezik je izhodišče za razumevanje zakona.

Prva plast zakonskega jezika je, da gre za splošni pogovorni jezik, kolikor ni tehtnih razlogov, ki ta odstop utemeljujejo.

Druga plast zakonskega jezika so splošni izrazi in besede, ki imajo v pravu drugačen pomen, kot ga imajo v splošnem pogovornem jeziku.

Tretja plast pravnega jezika so pravni izrazi, ki so sad pravnega in pravniškega jezika in, ki imajo kot taki vselej poseben pravni pomen.

K strokovnemu izrazu sodi tudi tista plast zakonskega jezika, pri kateri zakon posega na druga strokovna področja in to izrazje prevzema v zakonski jezik.

Izpit

1. Razlika med konfederacijo in federacijo.

FEDERATIVNA DRŽAVA je država, ki sestoji iz dveh ali več politično-teritorialnih enot, a nastopa kot enoten pravni subjekt.

Je pravno utrjena z zvezno ustavo, ki razmejuje pristojnost med federacijo in federalnimi enotami.

Zvezni organi so predstavniško delo, ki je dvodomno – v enem domu je predstavljena federacija kot celota, v drugem domu pa interesi federalnih enot.

Gre za podvrsto unitarne države z veliko stopnjo decentralizacije.

KONFEDERACIJA je trajna zveza suverenih držav, ki temelji na mednarodni pogodbi.

Ima skupne organe in uresničuje tiste zadeve, ki so v skupnem interesu.

Države članice odločitve sprejemajo soglasno.

2. Razlika (formalna) med zakonom in uredbo.

Za UREDBO je značilno, da je izvršilni predpis.

Ustrezen izvršilni organ lahko skrbi za izvrševanje predpisov le tako, da tudi sam izdaja splošna in abstraktna pravna pravila.

Predpis je lahko izvršilen samo tedaj, ko temelji in se opira na akt, ki ga izpeljuje.

ZAKON mora biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral državni zbor.

V tem pomenu je mednarodno pravo hierarhično nadrejeno zakonom.

Slovenska ustava uporablja enoten pojem zakona.

3. Pojasni samozaščito in pojasni vsaj 2 tipa samozaščite.

SAMOZAŠČITA načeloma ni dovoljena, ker bi vodila do nekontrolirane uporabe nasilja vsakega proti vsakomur in bi omogočala vrnitev v naravno stanje, v katerem gre za vojno vseh proti vsem.

Možni sta 2 izjemi:

- ko je treba prizadeti stranki dopustiti, da se v pravno dovoljenih mejah brani z lastno silo in z lastnimi dejanji, ker gre za neposredni protipravni napad ali nevarnost, ki ju ni mogoče odvrniti na kakšen drug način (npr. v primeru silobrana)

- stranke lahko v nekaterih primerih prepustijo razrešitev spora razsodišču (kot nedržavnemu organu), ki ga same izberejo – država to rešitev sprejema in je pripravljena arbitražno odločbo tudi prisilno izvršiti, če prizadeta stranka tako predlaga in če so izpolnjene potrebne predpostavke.

4. Neki v zvezi z zgodovinsko razlago prava.

?

31.5.2007

1. Načelo pravne enakosti - definicija, slabosti.

Načelo pravne enakosti je, da so pravice in dolžnosti, ki veljajo v posamezni državi, pod enakimi merili, dostopne vsem in da med merili razločevanja ne more biti razlik glede npr. narodnosti, spola, jezika, vere, političnega ali drugega prepričanja.

Načelo pravne enakosti terja, da imajo enake pravice in dolžnosti vsi subjekti, ki sodijo v isto skupino in so si med seboj podobni ter da so subjekti, ki se med seboj bistveno razločujejo, obravnavani različno, a znotraj posamezne skupine spet tako, da velja enako merilo za vse tiste, ki imajo enake bistvene skupne lastnosti.

?

2. Pravna in poslovna sposobnost – razlike.

Kako se razlikuje pravna sposobnost pravnih in fizičnih oseb?

PRAVNA SPOSOBNOST je abstraktno predvidena možnost, da je pravni subjekt (posameznik) nosilec pravice in dolžnosti.

POSLOVNA SPOSOBNOST je sposobnost osebe, da sama z lastnimi dejanji in lastno voljo pridobiva pravice in prevzema dolžnosti v pravno poslovnih razmerjih (sklepanje pogodb).

PRAVNA SPOSOBNOST FIZIČNE OSEBE je sposobnost pravnega subjekta, da je nosilec pravnih pravic in dolžnosti.

Pravno sposobnost se dobi z rojstvom, in izgubi s smrtjo.

PRAVNA SPOSOBNOST PRAVNE OSEBE je ožja, bolj omejena kot pri fizičnih osebah.

Ne more imeti pravic in dolžnosti, ki temeljijo na človekovih naravnih lastnostih.

Pravnim osebam je dovoljeno tisto, kar je predvideno kot njihova pristojnost.

Sposobnost je omejena na dejavnost zaradi katere je bila pravna oseba ustanovljena in pravno priznana.

3. Podzakonski akti.

Primer Pravilnika.

PRAVILNIK je splošni pravni akt, s katerim se razčlenjuje posamezne določbe zakona ali drugega predpisa.

Z njimi se ureja organizacija poslovanja in način delovanja določenega organa.

Ta vprašanja se urejajo tudi s poslovniki.

4. Analogija Intra Legem.

Kaj ureja?

Katere pravne praznine?

Razlika med notranjo pravno praznino in klasično pravno praznino.

ANALOGIJA INTRA LEGEM je sklepanje po podobnosti v mejah možnosti, ki so dane znotraj posameznih pravnih pravil.

Gre za sklepanje od izrecno navedenih primerov na primer, ki ga pravodajalec le nakaže z oznakami, kot so npr:

- * ali kako drugače
- * zlasti
- * na drug način
- * na drug nedovoljen način

Za analogijo je pglavitno, da se nanaša na notranje praznine, ki jih pravodajalec vnaprej predvideva.

Gre za praznine, ki so omejene le na možnosti v mejah posameznih pravnih pravil.

NOTRANJA PRAVNA PRAZNINA ni vsebinsko napolnjena, a jo je predvidel že sam zakonodajalec.

KLASIČNE PRAVNE PRAZNINE so nepopolnost v zasnovi pri izvedbi zakonske ureditve.

September 2007

1. Pogodbene teorije o državi.

Pogodbena teorija postavlja posameznika pred državo, kjer posameznik kot avtonomni subjekt konstituira državo.

Gre za fiktiven medsebojni dogovor, za katerega je značilno, da gre ideja o omejevanju državne oblasti v korist posameznika.

2. Pravni subjekt ... nastanek.

Pravna oseba nastane v trenutku, ko ji pravni red podeli kakovost pravnega subjekta.

Nastane z vpisom v register, z zakonom ali drugim pravnim aktom.

Sistem objave je javni razglas o nastanku pravne osebe.

Sistem podelitve pravne osebnosti poteka tako, da pristojni organ izda akt o nastanku pravne osebe.

3. Običaji kot formalni pravni vir.

OBIČAJI V FORMALNEM PRAVNEM VIRU

- uzance

* običaji, ki so zapisani in prevzeti v posebno zbirko (*tudi sinonim za formalni pravni vir*)

* oblikujejo jih tisti družbeni organi, ki se strokovno ukvarjajo z družbeno prakso – sodišča

- sklicevanje

* pravno pravilo ne prevzema vsebine običaja neposredno, ampak se nanj le sklicuje

* uporabno ko je družbeno življenje tako raznoliko, da ni mogoče predvideti vseh tipov vedenja in

ravnanja

* pravo lahko zapoveduje, naj posamezniki ravnajo v skladu z običaji

- pravo

* pravo, ki običaje sankcionira izraža zapoved, da je treba poznati tista pravila, ki se na običaj navezujejo

* pri sklicevanju na običaj pravo določa meje, v katerih se običaj uveljavlja

4. Naravnopravna teorija (primer z pravnim pozitivizmom)

Izhaja iz enotnosti forme in materije (lika in stvari) ter gradi na tem, da je narava popolna forma stvarnosti nekega predmeta – naravno je vselej najboljše stanje neke stvari.

Njegovo pojmovanje narave je vrednostno – v naravi ima vsako bitje svoj cilj, sama stvar je zgolj "čista možnost, čista potencialnost, ki šele z obliko zadosti dejanskosti" – nasprotje med obliko in stvarjo je relativno.

Narava, ki ima v sebi namen, se imenuje entelehija (teženje k popolnosti) in pomeni, da se uresniči tisto, kar je sprva le možnost.

Pravi, da je del narave tudi človek, ki ga označuje kot politično bitje.

Zagovarja stališče, da je pravo možno le tam, kjer skupina svobodnih in enakih državljanov živi skupno življenje, da bi zadovoljevala vsem svojim potrebam.

Oktober 2007

1. Kaj je državljanstvo?

Načini pridobitve.

DRŽAVLJANSTVO označuje članstvo v politični skupini (prvotno mestu, a danes državi), na katerega je vezan sistem pravic in dolžnosti, ki morajo biti spoštovane tako s strani države kot državljana, drugače lahko privede tudi do različnih pravnih posledic.

Državljanstvo v večji meri temelji na narodnost, a obstajajo primeri, da oseba določene narodnosti nima državljanstva zaradi zgodovinskih razlogov.

Danes se državljanstvo določene države lahko podeli na geografskem principu (rojen na področju države), na narodnostnem principu (oseba večinske narodnosti v državi se lahko rodi izven ozemlja države, a lahko pridobi državljanstvo zaradi narodnostne pripadnosti) in na principu prošnje (državljan tuje države lahko zaprosi za državljanstvo druge države in ga pridobi, če izpolnjuje postavljene pogoje in kriterije).

2. Kaj je zloraba pravice?

Temeljna razlika med subjektivistično in objektivistično teorijo zlorabe pravice.

Zloraba pravice pomeni, da subjekt izhaja iz abstraktnega upravičenja, tako da posega v pravico, ki pripada drugemu.

SUBJEKTIVNA TEORIJA je bila v ospredju od začetka 19. stoletja.

Je teorija o zlorabi pravice, ki je našla mesto v okviru krivdne odgovornosti.

Ta teorija zastopa stališče, da pravico zlorabi tisti, ki ravna krivdno in zato drugemu nastane škoda.

OBJEKTIVNA TEORIJA je bila v ospredju od 2. polovice 20. stoletja.

Teorija upošteva, da ima vsaka pravica določen cilj in socialno funkcijo.

Ta končni cilj je zunaj pravice in nad njo.

Posameznik ne odgovarja samo tedaj, ko ravna protipravno, temveč tudi tedaj, ko izvršuje pravico "nepravilno".

3. Odlomek iz odločbe US kjer določen predpis razlagajo da spada v poglavje to in to in da to pomeni....

Kakšna razlaga je to, značilnosti.

?

4. Klasične pravne panoge.

Katere spadajo v javno, katere v zasebno, značilnosti teh 2 temeljnih skupin.

USTAVNO PRAVO zajema pravna pravila in načela o temeljnih državno pravne ureditve.

CIVILNO PRAVO je celota pravnih pravil in pravnih načel, ki urejajo osebna in premoženjska razmerja, v katerih so pravni subjekti enakopravni in avtonomni.

STVARNO PRAVO govori o pravnih razmerjih med ljudmi glede na stvari (pravna pravila in načela o stvareh, o posesti, o stvarnih pravicah).

OBLIGACIJSKO PRAVO ureja obveznostna razmerja med pravnimi subjekti ko udeleženci teh razmerij. Ena stranka je zavezana da nekaj stori, dopusti, druga stranka je upravičena, da zahteva izpolnitev te obveznosti.

DEDNO PRAVO ureja prehod premoženja umrlega na drugo osebo in deduje se na temelju zakona ali oporoke.

DRUŽINSKO PRAVO je skupek pravnih pravil in načel, ki urejajo zakonsko zvezo, izvenzakonsko skupnost, razmerja med starši in otroci, rejništvo, skrbništvo.

GOSPODARSKO PRAVO obsega pravna pravila in pravna načela, ki urejajo pravni statut in pravne posle gospodarskih subjektov.

JAVNO PRAVO ureja pravna razmerja v katerih so pravni subjekti drug drugemu podrejeni ali nadrejeni.

* panoge: ustavno, upravno, finančno, kazensko, postopkovno, cerkveno in mednarodno javno pravo

V ZASEBNEM PRAVU so subjekti so enakopravni, avtonomni in pravno svobodni, uresničujejo lastne interese.

* panoge: civilno, gospodarsko, družinsko in delovno ter mednarodno zasebno pravo

Maj 2008

1. Tekst o volitvah za predstavnike manjšinskih skupnosti, kakšno pristojnost imajo? Katere druge državne pristojnosti poznaš?

?

2. Dogmatična in aksiološka metoda – razlike.

Katera je metoda kritike in politike?

DOGMATIČNA METODA omogoča, da se z njo razlikuje pravo kot normativni pojav. Izhodišče je načelo normativnega pripisovanja (če nastopi ta in ta dejanski stan, naj sledi ta in ta pravna posledica).

AKSIOLOŠKA METODA sloni zlasti na vezi NAJ (če nastopi ta in ta dejanski stan, NAJ sledi ta in ta pravna posledica).

Cilj prava je, da dovoljuje, zapoveduje in prepoveduje tisto, kar je v skladu z vrednotami in dobrinami, ki se jih s tem pravno zavaruje.

?

3. Pravna, poslovna in deliktna sposobnost fizičnih oseb.

PРАВNA SPOSOBNOST FIZIČNE OSEBE je sposobnost pravnega subjekta, da je nosilec pravnih pravic in dolžnosti.

Pravno sposobnost se dobi z rojstvom in izgubi s smrtjo.

Izjema je nasciturus, ki je omejeno pravno sposoben pod pogojem, da se rodi živ.

POSLOVNA SPOSOBNOST FIZIČNE OSEBE je sposobnost osebe, da sama z lastnimi dejanji in voljo pridobiva pravice in prevzema dolžnosti.

Izhodišče je psihofizična sposobnost subjekta, da zna presoditi o pomenu in posledicah svojega dejanja.

Sodišče lahko odvzame poslovno sposobnost, če obstaja razlog, ki vpliva na psihofizično stanje osebe.

V celoti poslovno nesposobni so osebe do 15. leta starosti, osebe, ki jim sodišče v celoti odvzame poslovno sposobnost.

Omejeno poslovno sposobni so otroci med 15. in 18. letom, osebe katerim je bila poslovna sposobnost delno odvzeta.

V celoti poslovno sposobni so polnoletni, mladoletniki ki sklenejo zakonsko zvezo, mladoletniki ki postanejo roditelji in

obstajajo razlogi, da pridobijo poslovno sposobnost

DELIKTNNA SPOSOBNOST je sposobnost pravnega subjekta, da odgovarja za svoja dejanja.

Za pravno kršitev odgovarja tisti, ki je prišteven in je ravnal krivdno.

Neprišteven je tisti, kdor ob storitvi kaznivega dejanja ni mogel razumeti pomena svojega dejanja ali ni mogel imeti v oblasti svojega ravnanja.

Prišteven je tisti, kdor je v času pravne kršitve intelektualno in voljno sposoben, ima v oblasti svoje vedenje, za pravne kršitve odgovarja tedaj, ki ravna krivdno

Krivdno ravnanje je kaznivo dejanje, ki je storjeno z naklepom ali iz malomarnosti.

4. Besedna razlaga?

Katere poznaš in kratko opiši.

Besedna razlaga nam pove, kakšno je razmerje med pomenom jezikovnih znakov in pomenom pravnega pravila, ki ga iz njih (re)konstruiramo.

Poznamo:

1. DOBESEDNO RAZLAGO

* zanjo gre, ko je iz zakonskega besedila mogoče neposredno in jasno razbrati, v čem je pravno pravilo in

njegov pomen

2. ZOŽUJOČO RAZLAGO

* zanjo gre takrat, ko je treba določene nejasne besede razumeti tako, da njihov pogovorni pomen zožimo

(npr. pomen besede "otrok" zožimo samo na tiste otroke, ki so jih starši dolžni preživljati)

3. RAZŠIRJAJOČO RAZLAGO

* kadar pogovorni pomen nejasnih besed razširimo tudi na primere, ki jih sama beseda "na prvi pogled" nejasno

ali dvoumno zajema

Junij 2008

1. Kaj pomeni da je država suverena?

Opiši kaj pomeni zunanja in notranja suverenost države.

Državna oblast je najmočnejša in najvišja sila v družbi, ker ima monopol nad sredstvi prisiljevanja.

Zunanja suverenost:

- neodvisnost ene državne organizacije nasproti drugim državnim organizacijam enake stvari
- je relativna, zaradi čedalje večje medsebojne odvisnosti držav
- država je zunanje suverena, dokler na pravno obličen način ne prevzame dolžnosti, da se podreja zapovedim in predpisom, ki jih enostransko narekuje druga država

Notranja suverenost:

- monopol nad razpolaganjem s sredstvi fizičnega prisiljevanja in nad njegovim izvrševanjem
- državno oblast štejemo za vrhovno, samostojno, izvirno, vseobsežno in enotno

2. Podjetje mora izpolniti svoje obveznosti iz pogodbe v roku trideset dni od sklenitve pogodbe, razen če

se stranki nista dogovorili drugače (to je bil člen iz varstva potrošnika)

Za katero vrsto relativno določljive dispozicije gre v tem primeru?

Pojasnite, za katero pravno panogo je značilna ta vrsta pravnih pravil, ter katere so najpomembnejše

značilnosti te pravne panoge?

?

3. Pomembna sekundarna (izvedena) pravna vira Evropske unije sta tudi uredba in direktiva.

Na kratko ju opredelite in povejte, v čem je temeljna razlika med njima!

Kateri od teh dveh aktov zagotavlja enotno unificirano pravno urejanje?

?

4. Za razlago posamičnih pravnih aktov veljajo nekatere posebnosti.

Katere posebnosti so tipične pri razlagi zasebnih posamičnih aktov (pri razlagi pogodbe ali oporoke)

?

September 2008

1. Kaj pomeni decentralizacija, centralizacija?

Ali je dekoncentracija primer decentralizacije?

Decentralizacija pomeni odpravo centralizacije.

Centralizacija pa pomeni združitev na enem mestu, usmeritev v center oz. osredotočenje.

Dekoncentracija je primer decentralizacije, saj pomeni odpravo koncentracije (povečanje količine česa na določenem mestu; osredotočenje oz. kopičenje).

2. Eno pravno pravilo je bilo napisano pa si mogu izpisat sestavine pravnega pravila pa napisat in razložiti

ali je abstraktno/konkretno, posamično/splošno.

?

3. Neki u zvezi z EU pa načelom supremacije.

?

4. Argumentum simile ad simile - razloži kaj pomeni in naštej in razloži vse podargumente.

ARGUMENTUM AD SIMILE je sklepanje od podobnega na podobno.

Iz tega, da se neposredno pravno urejeni dejanski stan in neposredno pravno neurejeni dejanski stan ujemata v bistvenih lastnostih, sklepamo, da tudi za podoben primer velja enaka pravna posledica, ki je določena za neposredno pravno urejenega.

Podargumenti:

ANALOGIJA INTRA LEGEM:

Je sklepanje po podobnosti v mejah možnosti, ki so dane znotraj posameznih pravnih pravil.

Gre za sklepanje od izrecno navedenih primerov na primer, ki ga pravodajalec le nakaže z oznakami.

ZAKONSKA ANALOGIJA (analogia legis):

Ima širši domet kot analogija intra legem.

V pravnem pomenu niti ne gre za zakonsko analogijo, ampak za posamično analogijo, pri kateri izhajamo od primera, ki je urejen z določenim zakonskim ali drugim pravnim pravilom.

Od tega posamično urejenega primera sklepamo na neurejeni primer, ki se po svojih sestavinah v celoti ne sklada s tipskimi znaki abstraktnega dejanskega stanu.

PРАВNA ANALOGIJA (analogia iuris):

Je delna (analogija partialis) ali popolna (analogija totalis).

Oktober 2008

1. Razlika med aksiološko in dogmatično metodo.

DOGMATIČNA METODA omogoča, da se z njo razlikuje pravo kot normativni pojav.

Izhodišče je načelo normativnega pripisovanja (če nastopi ta in ta dejanski stan, naj sledi ta in ta pravna posledica).

AKSIOLOŠKA METODA sloni zlasti na vezi NAJ (če nastopi ta in ta dejanski stan, NAJ sledi ta in ta pravna posledica).

Cilj prava je, da dovoljuje, zapoveduje in prepoveduje tisto, kar je v skladu z vrednotami in dobrinami, ki se jih s tem pravno zavaruje.

2. Bil je nek odlomek iz enega zakona v katerem je pisalo, da lahko oseba pridobi državljanstvo tudi z naturalizacijo ...

Vprašanja so bila:

a) Na katere načine se še da dobiti državljanstvo?

b) Kaj pomeni diskrecijska pravica?

c) V katero pravno panogo bi uvrstil pravico do državljanstva?

a) Državljanstvo določene države se lahko poleg pridobitve z naturalizacijo podeli na NARODNOSTNEM PRINCIPU

(oseba večinske narodnosti v državi se lahko rodi izven ozemlja države, a lahko pridobi državljanstvo zaradi

narodnostne pripadnosti) in na PRINCIPU PROŠNJE (državljan tuje države lahko zaprosi za državljanstvo druge

države in ga pridobi, če izpolnjuje postavljene pogoje in kriterije).

b) DISKRECIJSKA PRAVICA pomeni, da dispozicije, ki omogočajo prosti preudarek, omogočajo pristojnim državnim

organom, da odločajo o preudarki.

V omejenem obsegu je najbolj pogosta na področju upravnega prava (npr. zaposlitev tujca).

V obsegu, ki je nepredvidljiv, je pristojnemu državnemu organu prepuščeno, da sam presodi, katera je tista kršitev,

ki najbolj ustreza pravno zavarovanemu javnemu interesu.

c) ?

3. Kakšne učinke ima objava zakona v uradnem listu?

Katere pravne akte poleg zakona se objavljamo v UL?

Objava v uradnem listu je pomembna, ker je objavljeno besedilo avtentično in ker se šele na to objavo navezuje trenutek, ko zakon prične veljati in dobi obvezno moč.

?

4. Kaj pomeni pravnomočnost pravne odločbe?

Katere oblike pravnomočnosti poznamo?

Katere pravne vrednote varuje ustanova pravnomočnosti ?

Pravnomočnost pravne odločbe pomeni, da pravne odločbe ni več mogoče izpodbijati z rednimi pravnimi sredstvi (neizpodbojnost ali formalna pravnomočnost pravne odločbe) in so tako prizadete stranke kot državni organi vezani na vsebino pravne odločbe (materialna pravnomočnost).

Obrazi pravnomočnosti so SUBJEKTIVNA IN OBJEKTIVNA PRAVNOMOČNOST.

Smisel pravnomočnosti upravnih odločb je v tem, da ni mogoče posegati v že pridobljene pravice in pravne položaje in da seveda tudi ni mogoče stopnjevati obveznosti, ki so bile stranki v isti zadevi že naložene (SUBJEKTIVNA PRAVNOMOČNOST).

Objektivna pravnomočnost za upravne odločbe ni sprejemljiva.

Bila bi neživljenjska in bi pomenila, da pristojni državni organi o istem predmetu v nobenem primeru ne smejo pravno odločati.

Bilo bi neutemeljeno, če pristojni državni organ ne bi smel kasneje npr. ugodneje odločiti o stvari, ki je bila že odločena.

Vrednoti:

1. Pravnomočnost preprečuje, da bi bilo še enkrat mogoče odločati o isti zadevi (prepoved dvakratnega obravnavanja zadeve, ki je že pravnomočna: Ne bis in idem).
2. Pravnomočnost prav tako omogoča da se ne posega več v pridobljene pravice.

08.01.2009

1. Naštej prvine pravne države in kakšna je povezava z moderno državo.

Pravna država je država, ki se je razvijala od meščanskih revolucij dalje in je bila odpor proti absolutni monarhiji.

Njene prvine se obravnava v treh sklopih:

1. Pravna država je na poseben način organizirana
2. Pravna država je vladavina prava
3. Zasnovana je kot demokratična (lahko tudi socialna) država

V prvi sklop spada to, da velja načelo delitve oblasti ter sistem zavor in ravnovesij. Delovanje državnih organov je javno.

V drugi sklop spada, da so človekove pravice in svoboščine zapisane v ustavi, da velja načelo pravne varnosti, načelo brez kazni ni kršitve ter načelo enakosti pred zakonom. Pravne norme zavezujejo tako posameznike kot državne organe.

Tretji sklop, ki pravi, da je zasnovana kot demokratična država, pomeni da oblast izvira iz ljudstva, kot socialna država pa pomeni, da zagotavlja tudi socialnoekonomske pravice.

Povezava z moderno državo je ta, da je moderna država ločena od cerkve, demokratična, socialna in pravna država. Moderna država se je razvila kot odpor proti prejšnji policijski državi kjer so bile norme premalo natančno zapisane.

2. A toži B-ja za znesek 0,80€. Pri tem A nima nobenega dobrega razloga za tožbo, to delamo samo

iz objesnosti in ker hoče nagajati B-ju.

Kakšno pravno kršitev je storil A?

Napiši sestavine dejanskega stanu te kršitve.

Šlo je za zlorabo pravice . To pomeni poseganje v pravico, ki pripada nekemu drugemu.

Dejanski stan zlorabe pravice vsebuje 3 sestavine:

- * posameznik mora izhajati iz svojega upravičenja in mejo tega upravičenja mora preseči
- * dve pravici si mora priti v konflikt
- * sodišče mora ugotoviti kdaj in zakaj je bila pravica zlorabljena

3. Kako je sestavljena sodba – naštej in na kratko opiši.

Kdaj sodba postane pravnomočna?

Kakšna je razlika med formalno in materialno pravnomočnostjo?

Poznamo 4 sestavine sodbe. Če ena od teh sestavin manjka je sodba nepopolna, saj gre za bistveno pomanjkljivost.

Sestavine so uvod, izrek/dispozitiv, obrazložitev in pravni pouk.

V uvodu se navede organ, ki postopek vodi, stranke in morebitne zastopnike ter dan glavne obravnave.

V izreku pristojni organ oblastno odloči o zadevi.

V obrazložitvi se navede formalne pravne vire, ki so bili uporabljeni, procesno gradivo, obrazloži se zakaj se je tako odločilo in razloži se sankcija.

V pravnem pouku pa se navede redno pravno sredstvo, rok v katerem je treba to redno pravno sredstvo oddati in organ na katerega je treba to nasloviti.

Sodba postane pravnomočna, ko ni na voljo več nobenih rednih pravnih sredstev.

Formalna pravnomočnost pomeni neizpodbojnost, materialna pa, da so posamezniki in državni organi vezani na vsebino sodbe.

4. Sistematična razlaga splošnih pravnih aktov.

Sistematična razlaga razlaga pomen jezikovnih znakov glede na njihovo umeščenost v notranji in zunanji sistem.

Zunanji sistem obravnava predvsem zunanjo podobo in zgradbo zakona - pove ime zakona, ime poglavij, podpoglavij..

Notranji sistem pa opredeljuje kot vsebinsko, časovno in hierarhično celoto.

Če to ni, se mora urediti z argumenti:

- * argument specialnosti = Lex specialis derogat legi generali
- * argument avtoritete / hierarhije = Lex superior derogat legi inferiori
- * časovni argument = lex posterior derogat legi priori